

pas produit tel qu'il s'est réalisé, appliquant ainsi la théorie de l'équivalence des conditions (ou le test de la « *condition sine qua non* »), comme en matière de responsabilité extracontractuelle.

Dans l'arrêt attaqué du 19 mai 2014, la cour d'appel de Bruxelles avait débouté la victime de la résiliation fautive du contrat (relatif à un terminal naval) de sa demande de dommages-intérêts. Les juges avaient considéré qu'elle ne démontrait pas que sans cette résiliation abrupte elle aurait « pour l'ultime échéance convenue, livré un terminal conforme, voire aurait eu de sérieuses chances d'y parvenir », et qu'elle n'était donc « pas fondée à réclamer une indemnité pour la perte du profit ou la perte d'une chance certaine de percevoir le profit contractuellement prévu en cas de parfaite et complète exécution du terminal naval ».

La Cour de cassation casse l'arrêt en indiquant que la preuve de la causalité n'impose pas au demandeur d'établir que, sans la résiliation fautive du contrat, il aurait lui-même exécuté ses obligations contractuelles jusqu'à son terme. En matière extracontractuelle déjà (transposable en matière contractuelle), la Cour de cassation avait décidé que le juge doit reconstituer ce qui se serait produit si la faute n'avait pas été commise, mais ne doit pas pour autant modifier les circonstances dans lesquelles le dommage est survenu et imaginer d'autres circonstances possibles. Il faut donc évaluer ce qui se serait passé sans la faute, toutes choses demeurant égales par ailleurs. Cet exercice, relativement simple lorsque le dommage se réalise instantanément avec la faute, l'est moins lorsque le dommage invoqué se situe dans le futur.

Hof van Cassatie 7 april 2017

Zaak: C.16.0311.N

BIJZONDERE OVEREENKOMSTEN

Koop – Verkoop – Verplichtingen verkoper – Vrijwaring voor gebreken van de zaak – Exoneratie professionele verkoper

CONTRATS SPÉCIAUX

Achat – Vente – Obligations du vendeur – Garantie des vices cachés – Exonération du vendeur professionnel

In een arrest van het Hof van Cassatie van 7 april 2017 (C.16.0311.N) werd de vaststaande rechtspraak herhaald dat de verkoper die een fabrikant of gespecialiseerde verkoper is, wordt vermoed het verborgen gebrek te hebben gekend en zich aldus voor de vrijwaring voor verborgen gebreken (art. 1641 BW) niet kan exonereren, tenzij hij bewijst dat het gebrek onmogelijk kon worden opgespoord. Interessant is dat het arrest verduidelijkt dat deze resultaatsverbintenis om het gebrek op te sporen niet rust op elke professionele verkoper. Niet elke professionele verkoper is immers noodzakelijk een fabrikant of gespecialiseerde verkoper. Het

onderscheid moet de feitenrechter bepalen met als onderscheidingscriterium de specialisatiegraad en de technische competenties van de verkoper in kwestie.

Het Hof van Cassatie vernietigt een tussenarrest en een eindarrest van het hof van beroep van Antwerpen (van 3 juni 2013 en 25 januari 2016). Het hof van beroep had geoordeeld dat een verkoper van een tweedehandsstraatveegmachine zich niet kon beroepen op een exoneratiebeding uit zijn verkoopsvoorwaarden omdat hij een professionele verkoper was (garage-uitbater en verkoper van vrachtwagens) en hij niet het bewijs leverde dat het gebrek absoluut onnaspeurbaar was. Door aldus de resultaatsverbintenis om de zaak zonder gebrek te leveren en om alle maatregelen te nemen om alle mogelijke gebreken op te sporen, van toepassing te achten op elke professionele verkoper, verantwoordden de appelrechters hun beslissing niet naar recht.

Hof van Cassatie 13 oktober 2017

Zaak: C.17.0120.N

RECHTSPLEGING

Inleiding van de zaak – Dagvaardingsexploot – Invoordering onbetwiste geldschulden – Uitgaven en kosten

PROCÉDURE JUDICIAIRE

Introduction de l'affaire – Exploit de citation – Principe – Dettes non contestées – Dépens

Op 2 juli 2016 trad de nieuwe buitengerechtelijke invorderingsprocedure voor onbetwiste geldschulden in werking (art. 1394/20 *et seq.* Ger.W.). Een aantal rechtbanken oordeelden dat als een schuldvordering onder de toepassingsvoorwaarden van de nieuwe procedure valt, de schuldeiser deze nieuwe weg moet volgen, en niet de klassieke gerechtelijke invorderingsprocedure. Zo had de rechtbank van koophandel van Gent, afdeling Kortrijk, in een verstekvonnis van 27 oktober 2016 een invordering weliswaar gegrond verklaard, maar toch de eiser veroordeeld in de kosten, omdat hij geen gebruik had gemaakt van de procedure voor de buitengerechtelijke invordering van onbetwiste geldschulden. De rechtbank wees erop dat de dagvaarding zelf aangaf dat het ging om een niet-betwiste, vaststaande en opeisbare geldschuld en verwees naar de uitdrukkelijke bedoeling van de wetgever om de rechtbank van koophandel te ontheffen van taken die niets te maken hebben met haar kerntaak, om te besluiten dat er nodeloze kosten waren gemaakt, zoals de kosten van dagvaarding. In een arrest van 13 oktober 2017 (C.17.0120.N) vernietigt het Hof van Cassatie de tenlastelegging van de gedingkosten aan de eiser. Uit de parlementaire voorbereiding en uit de tekst van artikel 1394/20 Gerechtelijk Wetboek blijkt dat de procedure van invordering van onbetwiste geldschulden facultatief is en dat een schuldeiser de mogelijkheid behoudt om de geldschulden in te vorderen via een gewone gerechtelijke procedure, aldus het Hof. Boven-

dien kunnen interesten en schadebedingen via deze procedure maximaal ten belope van 10% van de hoofdsom worden ingevorderd en verloopt minstens een maand en acht dagen vooraleer een uitvoerbaar verklaard proces-verbaal van niet-betwisting kan worden afgeleverd. Het Hof stelt dat hieruit volgt dat de keuze voor een gewone gerechtelijke procedure in plaats van voor de procedure van invordering van onbetwiste geldschulden, op zich geen fout uitmaakt, noch blijkt geeft van procesmisbruik.

Om de kosten ten laste van de eiser te leggen had de rechtbank van koophandel eveneens verwezen naar artikel 866 Ger.W. (nodeloze kosten veroorzaakt door toedoen van een ministerieel ambtenaar, komen te zijn laste) om het naar analogie toe te passen op de advocaat die optreedt als mandataris *ad litem*, als uiting van het algemene beginsel inzake loyautéit of goede trouw in het proces. Het Hof van Cassatie stelt echter vast dat artikel 866 Gerechtelijk Wetboek enkel toelaat om kosten ten laste te leggen van de ministerieel ambtenaar die ze heeft veroorzaakt. Het laat niet toe om nodeloos geachte kosten ten laste te leggen van een partij.

Cour d'appel de Bruxelles 6 octobre 2017

Affaire: 2013/AR/567

CONTRATS SPÉCIAUX

Contrat d'entreprise – Sous-traitant – Action directe – Cession de créances

BIJZONDERE OVEREENKOMSTEN

Bouw – Aanneming van werken – Aanneming – Rechtstreekse vordering – Overdracht van vordering

Dans un arrêt du 6 octobre 2017 (2013/AR/567), la cour d'appel de Bruxelles se prononce sur le sort de l'action directe du sous-traitant (art. 1798 C. civ.) lorsque celui-ci cède sa créance en application de l'article 1692 du Code civil.

Dans le cadre de la construction d'un incubateur pour le secteur des biotechnologies, une partie des travaux avait été sous-traitée par les entrepreneurs principaux (en association momentanée) à un sous-traitant, qui les avait lui-même confiés à un deuxième sous-traitant, Travhydro. En application d'un contrat de factoring, Travhydro avait cédé quatre factures à BNP, qui en avait réclamé le montant au sous-traitant au premier degré, débiteur des factures, puis, en l'absence de paiement aux entrepreneurs de l'association momentanée, en invoquant l'action directe.

Le premier juge avait rejeté cette demande fondée sur l'action directe, au motif que Travhydro n'avait pu céder à BNP cette action directe prévue par l'article 1798 du Code civil, dès lors que celle-ci a vocation de protéger spécifiquement les sous-traitants.

La cour d'appel considère quant à elle, doctrine à l'appui, que l'action directe constitue l'accessoire de la créance de ce sous-traitant. Elle est indissociable de l'existence d'une créance, dont elle vise à garantir le paiement. Même si l'action directe a été spécifiquement conçue afin de protéger le sous-traitant contre l'éventuelle défaillance de son cocontractant direct, elle n'est pas un moyen purement personnel au créancier. Priver la cession d'une telle créance de l'action directe qui permet d'en garantir le paiement, reviendrait à diminuer la valeur économique de cette créance et, par conséquent, à réduire la protection de celui que le législateur a voulu protéger à un moment où, le plus souvent, il est le plus susceptible d'avoir besoin de cette protection.

L'action directe suit donc le sort de la cession cédée, de sorte que BNP était en droit de l'exercer contre les membres de l'association momentanée. La cour les condamne solidairement, en vertu du principe de solidarité d'origine coutumière en matière commerciale, dès lors que rien n'indique en l'espèce qu'il aurait été convenu avec le sous-traitant de premier degré de s'en écarter.

Hof van Cassatie 23 oktober 2017

Zaak: C.17.0234.N

VERBINTENISSEN UIT OVEREENKOMST

Nakoming overeenkomst – Ontbinding – Postcontractuele bedingen

OBLIGATIONS CONVENTIONNELLES

Exécution/inexécution de l'obligation – Résolution – Clauses post-contractuelles

In een arrest van 23 oktober 2017 (C.17.0234.N) bevestigt het Hof van Cassatie dat de ontbinding van een overeenkomst niet belet dat nog een beroep wordt gedaan op bepaalde artikelen uit de ontbonden overeenkomst, de zogenaamde postcontractuele bedingen. De regel dat de ontbinding van een wederkerige overeenkomst krachtens artikel 1184 Burgerlijk Wetboek, tot gevolg heeft dat de overeenkomst, in beginsel, met terugwerkende kracht wordt ongedaan gemaakt, sluit immers niet uit dat contractuele bedingen die tot voorwerp hebben de gevolgen van de ontbinding tussen de partijen te regelen, verder uitwerking krijgen. In dit geval voorzag een overeenkomst tot verhuur van diensten uitdrukkelijk dat de prestant recht had op een honorarium voor de aangebrachte kandidaat-kopers met wie na afloop van de overeenkomst een koop werd gesloten, en dit "in alle gevallen en welke de reden van beëindiging van de overeenkomst ook geweest is". Het hof van beroep te Antwerpen had aldus terecht in een arrest van 24 september 2015 geoordeeld dat de dienstverlener zich nog kon beroepen op die clausule ondanks de ontbinding van zijn overeenkomst.